15

DEO OPTIMO MAXIMO,

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,*

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ sextâ mensis Februarii, anno Domini M. DCC. LXIX.

M. JOANNE-JACOBO MESSENCE,
Pharmaciæ Professore, Doctore Medico, Præside.

An aquæ potus omnium saluberrimus?

I.

ERE, cibo, potu, vivimus. Si cum delectu usurpentur hæc tria vita manat felicior. Eligantur indè salubriora. Ab aëre puro, innubi, libero, sensuum acumen, ingenii bonitas, robur virium. Aëre non certo contraria iis fiunt. Esculenta, ter quatervè partitis ex intervallis assumpta die, crassiora licèt, sed masticata diù, cuivis prosunt, si, ut par est, concoquantur. At leviora nocent avidiùs deglutita, ingesta præsertim semèl tantùm die. Tunc indigesta sæpiùs

* *Propugnata fuit, anno 1747.*

Authore M. thoma Bernardo Bertrand, anno 1739.

omni cum noxâ ventriculum non modò gravant, sed illicò, aut in posterùm, omnem pervertunt œconomiam animalem, omni cum functionum læsione. Cavendum ideò, ne minùs incautè ingerantur. Digerere opus princeps. Igitur qui masticationem nescit, is animam odit suam, & sibimet-ipsi, etiam inscio, infestus est. Præter hæc, tempestatum, regionum, ætatum, valetudinisque & exercitationis modo atque ratione, eligenda sunt convenientiora, & qualitate, & copiâ, & ordine. Potulenta nec minorem diligentiam requirunt. Eorum, ut ingens necessitas, ità & salubritas maxima. Id omne quod pro corporis sumitur alimoniâ, ipsius & naturâ totûs salubriùs committitur, assimilaturque celeriùs. Nutrimur enim, ut, id, quod jugiter deperditur & avolat, in corporis substantiam magìs propriâ vehiculi conditione reparetur.. Quibus ergò tantùm sapit palatus, iis cor non sapit.

I I.

UT potuum diversa sunt genera, sic optimum credere par est, quod universum est. Præstat illud, quod omnium animalium extinguendæ siti, communis mater providaque nutrix paravit natura. Ars suos conficiat paretvè potus coctione florum, radicum, seminum; succorum expressione è fructibus & racemis, pomaceum, pyraceum, vinum: ex ipsis flammeos ignis ope extorqueat liquores: tot potuum sint, quot species fructuum. Hic potionum ordo est ad tuendam reparandamvè sanitatem, ut, quæ vinosæ sunt magis, sint salubres minùs; Quæ aqueæ, salubriores. Vinum, vegetantium licèt decus nobile: vitam passìm jucundiorem, sed infirmiorem brevioremque sæpiùs facit. Succus est ex maturis calcatisque uvis expressus, defœcatus fermentione, at ebullitionis fervore superbior. Spiritu volatili sulphureo, & acido subtili constat, undè tyrannidem exercet. Si meracius bibatur, bilem vel adulterat, vel accendit; si copiosius, turpi vomitu, artuum tremore, sexcentis id genus, omni cùm animi perturbatione, & mentem, & corpus à sede dimovet. Id vino debent homines, quòd soli animalium non sitientes bibant. An cum sanitatis detrimento? Judica.

I I I.

TOT à vino mala præcavet aquæ potus. Argenteus limpidusque ille liquor, orbi universo coævus & communis, fluidissimus est. Particulis constat jugi motu concitatis, quæ vitris opticis undulatâ motione accuratiùs exhibentur præditæ. Istæ particulæ læves sunt, solidæ, tenues, sphæricæ, seu sphæroïdæ, aut oblongæ, aliâvè ex physicis figurâ; undè habet aqua, ut corporibus immisceatur, & ea penetret. Eligi illa debet, pura, illimis, pellucida, levis, inodora, non acris, non salsa palato grata. Facilè calescat, frigescat, distribuatur. Talis est, Parisiorum altor, sequana sanus, qui urbi reginæ allabitur, & omnis quæ è vivo fonte manat, quamque jàm salutat sol matutinus è sublimioribus erumpentem locis. Quæ scaturit unda per ductus purissimos, itèm sana est; ut illa, quæ è vernis Hibernisque nubibus, minimè impuris nec procellosis, depluit: Quæ cysternis laudabili sabulo instratis sinè plumbo custoditur: Quæ ventri & hypochondriis minimè gravis est. Tales aquæ rei omnes viventis potus. Aquâ nutriuntur plantæ & crescunt, ut genus omne animantum. Mentha in vasculo aquâ referto radices agit, & folia. Salix arbor in terrâ, ut di-

cunt, mortuâ, si aquâ purâ perfundatur, molem & legitimam acquirit. Aquatili pecori spiritus ab aquâ. Suave elementum, aqua est, Chymicumque principium, animatis corporibus & mixtis necessarium maximè, maximique ad vitam generationemque momenti.

IV.

UNDA purior, cæteris potibus fermentatis, longè salubrior est. Cibi vehiculum est, & præstantius. Non pro arbitrio, sed necessitate, ingeritur: omnique feliciùs alio distribuitur potu. Palato non tantùm sapit: sed villos molles, fibrasque flexiles fingit semper asperiores à vino. Purpureum laticem, singulosque & omnes corporis humores ex naturæ votis fluidos reddit, à Baccho nimiùm salibus hispidos Has aquæ dotes experiuntur præsertim, qui invigilant litteris. Quò magis utuntur aquâ, eò sunt vegetiores: faciliùs vident, sentiunt alacriùs, sapientiùs ratiocinantur, maturiùs judicant. Sanitatis tutor est aqua. Hæc dissolvendis cibis, conficiendoque chylo cæteris aptior. Caput & ventriculum non tentat, ut vinum, appetentiam non dejicit, sed excitat. Hujus ope mucus tenax & viscidus stomachi & intestinorum detergetur; flatus à crispatis induratisque fibris, hypochondriacorum fons & origo, discutitur; laxatur fibra, fluit humor. Miranda utilitas aquæ. Iners alimentum accelerat, spissum solvit, obtundit acre, salsum mitigat, serosam colluviem per renes convehit, præcavetque calculum, & arcet podagram. Ut puritas omnis à vino madida, corrumpitur, sic mens ab eo libera non inquinatur. Novum enim non est, sapientiam adumbrari vino. Profectò libidines, mania, flava atraque bilis, à vino accensæ, ab aquâ potenter arcentur. Attamen insalubres aquas, crudiores, puteales, stagnantes, emendat pauxillum vini. Ità cruciatus colici, morbi articulares, Broncocele, id genus, præcaventur: Ità, qui stomacho sunt debili, iis, ut Timotheo, paululùm vini conceditur, & tutè: Ità tandem vino, sed modico, temperatoque semper aquâ, quædam inest salubritas. Interìm pauci sunt, etiam ex iis, qui labore improbo victum quæritant, sat robusti, qui & vino & è vino elicitis diù tutòque indulgeant.

V.

ET si animalium corpora igne foveantur & vigeant, nativus tamen ille calor contemperari debet. Effracto carcere, corporum integritatem citiùs deuret ignis nisi aquâ, veluti compede, retineatur. Undè natura nullib. non humiditatem circumfundit. Hæc, quia semper consumitur, semper amat consentientibus reparari partibus, quæ eò salubriores sunt, quò magis agunt necessariò. Œconomiam animalem non solùm servat aquæ potus; sed & ipsos sanat arcetque morbos. Morbus ferè omnis oritur à villorum rigiditate & spissitudine fluidorum; indè cœco quodam carpitur igne humana constitutio, brevi peritura, ni temperetur. Ab inanitione enim raro morbi fiunt. His in casibus extinctus naturalis calor, cardiacis restaurandus; in cæteris, insitus calor compescendus est. Cùm igitur omnes ferè contrà naturam affectus, à caloris exuperantiâ promanent, repagulis eget ille innatus calor. Aliàs ignis in igne foret, & citò cinis. Morbus, sine quo pauci pereunt, febris est Hæc, extracto sanguine, tenui diœtâ, & præsertim aquæ largo cessat potu. Cholerâ morbo quid sævius?

Illius impetum comprimit & ſiſtit aqua, ſi ſat copiosè epotetur. In Tetano pariter rigorem ſolvit. Frequenti aquæ potu, muſculi, qui, tunc quaſi ſunt ferrei vectes, ſenſim molleſcunt; febriſque, ſi ſupervenerit intrà quatuor dies, morbum ſanat. Tot commoda, ſimiliaque, ut in podagrâ, variis ventriculi affectibus & capitis, profert intùs aqua: tot, nec minora præſtat extùs. Decocta, capitis mulcet dolores. Affuſa tepidè, fractis, luxatis, contractis artubus & reſolutis, amica eſt, ut & ulceribus tumoribuſque. Balneo, obſtructa reſerat, urinam movet, & diaphoreſim, & ſeceſſum alvi, ſolvitque obſtructiones, fomites morborum. Injecta, dura emollit, aperit denſa, tenſa laxat, craſſa digerit. Hæc non ſyſtemata, ſed res. Utramque ſervat aqua valetudinem. Hîc, quia noſtra non eſt quæſtio, de Minerabilibus aquis, quæ terræ viſceribus vires facultateſque quæritant, & de earum eximiis dotibus, addimus nihil. An incredulus adhuc? Vini potatores, abſtemioſque conſulas. Illi plerùmque vitreâ valetudine & antè tempus pereunt: hi ſolitò ſunt longioris ævi, mentiſque ſanioris.

Ergò aquæ potus omnium ſaluberrimus.

Proponebat Pariſiis, BARTHOLOMÆUS-PETRUS DE LA NOUE, Pariſinus, Eques, in ſupremo Senatu Pariſienſi Patronus, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1769, à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſit. & Facultatis Med. Typograph. 1769.